

Öknamn

Uppteckning av

SIGVARD CEDERROTH

Inledning av

CARL-ERIK af GEIJERSTAM

Sigvard Cederroth (1910–1979) kom att ägna en stor del av sitt liv åt folklivsforskning. Under 40-talet, medan han förtjänade sitt uppehälle som brevbärare i Vaksala socken, blev han medveten om hur snabbt det gamla Bondesverige höll på att lösas upp och hur kort tid det var kvar att lära känna de människor, födda på 1860- och 70-talen, som ännu bar på minnen om levnadssätt och språkbruk från gammal tid.

Han började systematiskt stifta bekantskap med gamla människor framför allt i Vaksala socken, för att få dem att berätta om sitt liv. Vid dessa samtal blev det för Cederroth en viktig sak att försöka hålla kvar den mänskliga rösten. Etnograferna hade varit alltför inställda på att samla föremål och hade nästan glömt bort den människa som brukade dem, ansåg han. Själv ville han sätta människan i centrum för sina uppteckningar, men någon bandspelare hade han aldrig tanke på att använda. Det dröjde t. o. m. rätt länge innan han vågade be att få anteckna saker under samtalet, en "närgångenhet som ofta kan spoliera de ömtåligaste och mest åtråvärda ting", heter det i ett brev.

Vill man få ett begrepp om hur sådana samtal med åtföljande uppteckningar gick till kan man studera det i uppsatsen "En berättelse om bröd" i Fornminnesföreningens årsskrift Uppland 1976. Den som här har berättat är Johan Eurell (1869–1961), Cederroths främste sagesman med ett utpräglat sinne för det exakta. Men uppsatsen om bröd består ingalunda bara av dialektala termer och seder och bruk i samband med baket. Det är som vore något draget fram med så varsamma händer att man hör bagerskornas och de kringstående barnens röster och ser deras rörelser. Många besök och många pejlingar av minnesdjupet ligger bakom en uppteckning av detta slag.

Det är en omfattande samling uppteckningar ur bondens liv som Cederroth lämnat efter sig. Man finner här inte bara ingående beskrivningar av arbetet med jord och djur utan också mycket om dem som utförde arbetet, om tjänstefolket, deras löner och arbetsförhållanden, deras nöjen och uppbygg. Allt arbete i hemmet blir kartlagt, bryggning och bakning, ljusstöpning och vävning, slakt och matlagning. Hur var hygien och hälsovården, hur såg barnens leksaker ut, hur firade man fester och högtider? Det är bara några exempel på de många frågor som Cederroth sökte få svar på vid dessa samtal.

I den följande uppteckningen om öknamn är det huvudsakligen två gamla som Cederroth avlyssnat: *Anna Karlsson* (sign. AK), lantbrukarhustru f. 1865 i Råby Vaksala, död i Uppsala 1966, och *Johan Erik Eriksson* (JEE), lantbrukare f. 1873 i Bålsängen, Lyan, Alunda, död 1964. Anna Karlsson var en av Cederroths pålitligaste meddelare, främst kanske beträffande ordspråk och ordstäv. Men hon berättade också med inlevelse om alla sysslor på en lantgård både i hennes egen och hennes mors barndom och hennes minne var klart ännu när hon fyllt hundra år. Johan Erik Eriksson skötte ett lantbruk i Johannesbäck i Vaksala socken ända till 1955 då hans åkrar blev hustomter i den växande staden. Han hade ett gott minne både för människor och ting och var road av att berätta även från sina föräldrars barndom. Dessa härstammade från socknarna Bladåker och Ekeby.

Enstaka uppgifter om öknamn har även erhållits av följande personer:

Beda Törnkvist (BT) lantbrukarhustru f. 1880 i Rasbo, död i Uppsala 1962. Hon kom till Skölsta i Vaksala 1903. Hennes svärmor Charlotta Törnkvist – av gammal Vaksalasläkt – berättade mycket om gamla tider för sin svärdotter.

Ivar Eriksson (IE) f. 1886 i Isgrena i Bälinge. Senare lantbrukare i Ångeby, Börje.

Anna Larsson (AL) f. 1872 i Flånkbron, Rasbo, statarhustru. Hon hade mycket att berätta om strävsamma år, särskilt från sin barndom.

Axel Eklund (AE) handlare f. 1877 i Norr-Lövsta, Alunda, fadern soldat. Han hade lanthandel först i Mälby, Alunda och sedan i Ekensberg, Vaksala.

Emil Lychnell (EL) lantbrukare f. 1877 i Norrby, Vaksala, död 1962. Han tillhörde en gammal Vaksalasläkt och var Cederroths sagesman i

uppsatsen "Gammal Vaksalabonde berättar" i Julhälsning till församlingarna i Ärkestiftet 1951.

De flesta av dessa sagesmän har ju anknytning till Vaksala och därför blir det denna socken och det angränsande östra Uppsala fram till Stora Torget som dominerar i den följande uppteckningen av öknamn. Men naturligtvis figurerar också grannsocknarna, särskilt Danmark, Gamla Uppsala och Rasbo och vidare Rasbokil, Alunda, Ekeby och Lagga.

Vilka är det nu som främst blivit föremål för öknamn? Att bönderna inte sparat det egna yrket vid detta slag av namngivning kan man märka. Ändå blir de utomstående mest drabbade, isynnerhet strövande folk av typen lumpsamlare, förtennare, gårdfarihandlare, kakgummor, fånar och fattighjon. Men även affärsinnehavare och uppköpare av typen slaktare blir föremål för böndernas skarpa och vaksamma blickar. Människor av högre social klass som godsägare, disponenter, präster och länsmän torde nog ha varit observerade men är inte så talrikt företrädda.

Som så ofta när det gäller öknamn är det iögonfallande saker som varit ursprunget, särskilt kroppssliga egenheter som i namnen Bysten, Enarmen och Trettiett. Men även yrket spelar en stor roll som i namnen Ben-Olle, Kalv-Anders, Köttnyparn (om en lärare!), Press-syltan och Pulver-Hulda. Öknamn är ju sällan beskedliga och ofta är det föregivet dåliga egenskaper som blir observerade av minnesgoda iakttagare. En inställsam handlare kallas för Fällkniven och en snål dito för Nyp-Anders. En lättjefull hantlangare för Långa Ledig och en högfärdig bonde för Patron Utfattig.

I första ögonblicket kanske det kan tyckas vara ett kuriositetsintresse att veta vad folk använde för öknamn på sina medmänniskor för sjuttio-fem eller hundra år sen. Men Cederroth hade ett fint sinne för människan och hennes sätt att leva och läsaren får väl själv avgöra hur pass stor inblick man får i sekelskiftets sociala förhållanden. Somt är sjunket under horisonten men mycket dröjer ännu kvar.

Ben-Olle

"Olsson hette han egentligen, fast dom sa bara Ben-Olle. Han geck å samla' ben å lump å tocke' där. Å på höstarna geck han å plocka' ax på åkrarna. Han kunde gå till en bekanter sen å tröska axena. Han bodde Johannelund 3, där hönsmånglarn bor nu (nuvarande Almgatan 16 o. Österholm). Det var på 90-talet." J. E. E.

Ben-Stina

"Det var en dom kalla' Ben-Stina som dom sparde ben åt. En gammal gumstackare som gick å samla'. Hon bodde på Gränby mark, stugan låg i backen med älvsten' (den s. k. Brillinge-stenen). Ben-Stina gick å samla' opp ben. Hon fick bena." A. K.

Bond-Lasse Bond-Pelle Bondbladen

"Dä var tri bönder som hade snickarverkstad i Uppsala på åtti- å nitti-tale': Bond-Lasse å Bond-Pelle å Bond-Bladen. Bladen hette Liljeblad å hade verkstan på Dragarbrunnsgatan. Larsson var från Alunda. Han hade verkstan på Östra Smedsgatan. Å Bond-Pelle hade sin verkstad nere på Kungsängen ve Bredgränd." J. E. E.

Bysten

"Bysten gick i tegelbruket om sommarn, tror jag. Han var bra nog gammal, då jag såg'en på 90-tale'. Han bodde ihop mä en kakgumma, som hade en lång korg full mä kakor som hon gick å sålde i gårdarna i den här delen av stan (Petterslund). Bysten hade högt å välvt bröst å hade jämt en sorts tjock väst. Han gjorde åv mä sej, tror jag. Dom härmde gumman, för hon skulle ha gått å sagt så här då: 'Inte kan jag rå för att Bysten gick å hängde sej'." J. E. E.

Dock-Lisa

"Det var en pojke som lekte med dockor, som dom kalla' Dock-Lisa. Jag minns inte vad han hette. Det skulle inte bli nå karaktigt, om dom lekte med dockor." A. K.

Dyng-Pelle Dyng-Pella Dyng-Selma

"Dom kalla'n bara Dyng-Pelle å gumman hanses Dyng-Pella eller Dyng-Selma, å dotern kalla' dom Dyng-Selmas doter. Han var svärfar åt

Edberg, trädgårdsmästarn. Han körde mycke' dynga i stan. Han arrendera föresten åker åv stan mitt för Almtuna på 90-tale'. Han var duktig karl annars, men han var periodsupare." J. E. E.

Enarmen

"Enarmen hade mist vänster hand i tröskverket. Då var han tretton år. Per Erik Pettersson hette han annars å höll till här i Johannesbäck. Han hade inga mathover, han kunde äta hur mycke' som helst. Han dog nån gång på 20-talet." J. E. E.

Finska Fia

"Finska Fia sålde mjölk. Hon stog ve' Strandbergiska hörnet på Stora Torget å sålde ur stora femlittersflaskor. Det var mejerimjölk, å hon mätte opp i kanna å stop. Det var i slutet av 80-talet å omkring 1890, om jag inte minns fel. Hon var finska. Nästan allmänt stog bönderna där också, bönderna närmast kring stan." A. K.

Fällkniven Vackra spanjorskan

"Han var handlare å hette Andersson å han hade en dotter som dom kalla' Vackra spanjorskan. Han hade en handel oppe ve' torget. Han bocka' sej så mycke' så han fick heta Fällkniven." A. K.

Fält-Maja

"Sen var det en i Vaksala fattigstuga som hette Fält-Maja. Fadern hette Fält å hade vare' soldat ve' Råby. Han hade haft en stuga på Råby ägor. Han hade del i nån gård i Råby, å han var svåger till Björklund i Svia. Nu skulle hon liksom ha garage åv stället, eller grasjal som dom sa också. För å bli å mä'na lejde Björklund busar från stan, som skulle ta kål på'na. Flickan sprang te Råby, hon var bara tolv år då. Själv kröp hon oppi spisen å gömde sej. Dom hitta' inte på henne. Sen mota' drängarna från Råby däda' dom där busarna. Björklund fick plikta, han, å slapp väl med det. Han tänkte bli åv med systemen, han. Inte vet jag, men så sa mina föräldrar." A. K.

Förskinns-Jerker

"Förskinns-Jerker var bonde i Svia (Vaksala) å gick mä förskinn för jämnan. Han hette Eriksson, jag minns'en från 90-talet. Han hade åkrar

nere på Kvarngärdet. Det var flera bönder i Vaksala som hade åkrar där." J. E. E.

Glutt-Kalle Glutten Bröstöten

"Glutten eller Glutt-Kalle, som bodde ve' Gränsen, kalla' dom Brö'stöten. Han var bra nog tjock å en latoxe. Kalle Eriksson hette han, å dä var på 90-talet han bodde ve' Gränsen. Han dog nån gång in på 1900-talet. Han var som hantlangare åt Gudmund Ågren (en sorts uppköpare eller köpman på Almgatan). Han gick å hämta' brännvin åt den där Ågren, minns jag. En stor, grov karl, tjock å fet var han. Han skulle gå nere ve' hamn å arbeta, men för dä mesta var han hjälpkarl åt Ågren, köpte opp åt honom på torget, kött å fläsk." J. E. E.

Go'hjärta-Mor

"Hon var bondgumma i Gunbo, Go'hjärta-Mor. Det är så länge sen, så jag har bara hört talas om'et. Hon var så förskräckligt sniken å snål. Hon var så snål, så dom gav'na det där namnet." A. K.

Gullniten

"Gullniten var handlare i Uppsala i min ungdom å ända in på 1900-tale' mä. Han hade visst nå gull i tänderna å feck heta Gullniten för dä." J. E. E.

Hallelúja-Pappa Hallelúja-Mamma

"Hallelúja-Pappa var en murare som bodde i stan (Uppsala) å hade gått in i Frälsningsarmén. Jag står här som ett vittnesbörd, så börja' han när han skulle vittna. Hallelúja-Mamma bodde i Petterslund. Det var en fransk gumma, prata' å stog i. Hon var mä i Frälsningsarmén också." J. E. E.

Kalle Läby

"Kalle Läby var ett fattighjon i Läby (socknen). Han var alltid orolig av sej å kunde inte stanna i fattighuset utan gick å dygnade i socknen. När han dog fick han en runa i tidningen." (1890-talet) B. T.

Kalv-Anders

"Kalv-Anders bodde i Petterslund å hade slakteri där på 90-talet. Andersson hette han, å han bodde nere i nån gränd. Han köpte opp kalvar för dä mesta. Vi sålde väl nån kalv ibland. Dom gick dit mä kalvarna, dom som hade. Han var lite halt föresten, den där Kalv-Anders." J. E. E.

Kask

"Dä var en soldat i Ekeby som hette Kask. Han var en supdrulle, den där Kasken. När bönderna feck se'n komma på vägen, sa dom allti': 'Hördu Kask. Kom in ska du få en kask'." J. E. E.

Kask-Lina

"Kask-Lina, hon tjäna' hos mina föräldrar när dom var nygifta, å hon var från Jälla-hålle'. Far hennes var soldat, tror jag, å hette Kask. Hon hade tage' gryn ur en påse på vind' å bure' hem te' sej, å det blev ett rysligt liv för'na, men hon stanna' kvar någe' år till hos pappa å mamma. Hon redde sej bra sen å vart gift." A. K.

Kastútarn

"Dä var i Ingvasta (Upl.-Ekeby). Dä skulle komma några herrar på besök, men dom var inte så välkomna när böndern. Då var dä en bonde som sa på sammanträde dom hade innan, att skulle dom komma när honom så skulle han kast' ut dom. Sen feck han heta Kastútarn i all sin tid, å stället hans feck heta Kastút." J. E. E.

Katt-Kari

"Katt-Kari var mor te' handlar Eriksson ve' Björklinge körka, förnamne' på'n minns jag inte. Hon hade tage' live' åv en katt å sen fick hon heta Katt-Kari så länge hon levde, å pojken hennes fick heta Katt-Karis pojken. Han var spelman också å var ihop mä Oskar Åhlén mycke'. Dä var Åhlén som berätta' om'en." J. E. E.

Kattskallen

"Kattskallen bodde ve' Jonssons gårn i Johannesbäck. Han hade gumma å flera barn, men vad han hade haft för sej eftersom han fick heta Kattskallen vet jag inte." J. E. E.

Kejsarinnan

"Hon var kejsarinna, sa hon, hon var född på Stockholms slott. Drängarna gjorde så mycke' spektakel åv'na, när hon kom. Hon hade en dragonhatt, en kachett, på huvu' å drog på en lång stång med en krok i änden som hon höll i å släpa'n efter sej. Hon var utklädd på alla vis. Bra såg hon ut annars, men det hade blive' nå fel på förstånde'. Hon hade en massa slantar, som hon hade hängt på sej på bröstet'. Det var innan jag blev gift, som hon gick omkring. Hon ville ha mat, men hon tyckte inte om, om man sa nånting som inte föll'na i smaken. Då blev man åv med'na, hon gick sin väg. Hon kalla' sej själv för Kejsarinnan." A. K.

Köttnyparn

"Skollärare Malmström (en lärare vid Baldersskolan i Uppsala på 1880-talet) kalla' dom Köttnyparn. Han nöp dom i ören, så då gjorde ont. Då tyckte dom han var en köttnypare." J. E. E.

Lopp-Jakob

"Då var en länsman i Alunda som dom kalla' Lopp-Jakob. Han hette Jakobsson. Han brydde sej inte om å hålla stor ordning i socken. Annars var han en snäll kar." (orsaken till öknamnet obekant) J. E. E.

Lump-Jan

"Han gick väl å drev, Lump-Jan. Vad han hade för arbete vet jag inte, om han hade nå alls. Men han kunde spela vackra valser. Han kom in när Åhlén (en annan känd spelman som då bodde i Peterslund) å spela' på hans fiol, för han hade ingen egen. Han gick te såna som hade fiol, å han var duktig på å spela. Åhlén tala' om'en mycke' å hade lärt sej bitar av'en. Då var vacker musik. Åhlén spela' en bit som hette Lump-Jans polska å en annan som hette Lump-Jans vals." J. E. E.

Långa Ledig

"Jag hörde aldrig annat namn på'n. Han var bondson från Lunda socken. Lång till växten var han. Han var lite avsigkommen, men han blev oppköpare åt källarmästare Pettersson, som hade krog på Vaksalagatan, Pelles krogen kalla' dom'en. Långa Ledig gick på torget och köpte opp åt källarmästarn. Och källarmästarn livförsäkra'n, så han fick vara där så länge han levde." A. K.

Mamsellen

"Det var en som hette Agust Pettersson från Rasbokil. Han var sommardräng hos oss en sommar. Han borsta' sej å ville va så rysligt märkvärdig. Dom kalla'n Mamsellen för han var så där märkvärdig. Jag hörde inge' annat namn på'n, men inte sa vi't direkt så han hörde't. Han fria' på många håll men han fick visst ingen." A. K.

Moses

"Det var en bonde i Vallby i Rasbo som dom kalla' Moses. Det var ett öknamn på'n. Han hade långt vitt helskägga på gamla dar." A. K.

Nyp-Anders

"Nyp-Anders var en handlare i Bälinge som var snål å nypig. Han nöp å plocka' i allting, så dä inte skulle väga mer än nått å jämnt." I. E.

Patron Utfattig

"Det var en bonde på Örskällan (Lena s:n) som hette Johansson men dom kalla'n Patron Utfattig. Han hade inte någe' vidare ställt, men han svängde sej ändå som en patron." A. K.

Peruken

"Peruken var en gammal gubbe som bodde i Petterslund på 90-tale'. Vad han hette i sej själv minns jag inte. Han hade långt linfärgat hår." J. E. E.

Pojken

"Jag minns Jerk Pers doter i Hällby (Norrhellby, Vaksala). Jag var tolv år då (1877). Hon hette Augusta å var folkskollärarinna i Gefle. Dom kalla' 'na för Pojken. Hon var med på bröllopet ve' Prästgård när systemen gifte sej å var kortklippt. Det fanns ingen mer i Vaksala som var kortklippt. Men hon var glad utav sej å hade reda på sej." A. K.

Press-syltan

"Presssylvan var en annan slaktare i Petterslund. Jansson hette han annars. I början på 1900-tale' for han å köpte opp kor mycke'. Han hade två stora pojkar, som var slaktare dom mä. Han gjorde presssylta å sålde, därför feck'en heta Presssylvan." J. E. E.

Pulver-Hulda

"Dom sa pulvergumma om en gumma som bodde ve' Hackhällen, en liten stuga mitt för Visteby by (Rasbo). Hon var för djur. Jag tror hon hade bara färgpulver, å så kunde hon trolla mä, låssas åtminstone. Hulda Jansson hette hon, å en del kalla' henne Pulver-Hulda, men det tyckte hon inte om. Då var en bondgubbe som fråga' ätter Pulver-Hulda en gång. Hon tyckte föll att då var skällsnamn å vart arg." A. L.

Räven

"Då var en bonde i Dyvlinge som hette Karl Andersson. Dom kalla'n Räven. Han var rö'hårig å rö'skaggig å rävaktig. Då var flere saker som han var rävaktig i." J. E. E.

Skimpan

"Jann Olof Ers' gumman i Nyby (G:la Uppsala) kalla' dom Skimpan. Hon var snål å ekonomisk på alla vis. Hon sålde smör på Fyrstorg, å vikten räckte inte till ibland. Det var åren kring 1885 eller så, som hon stog på torget. Skimpens sa dom om stället, som dom hade." A. K.

Skimpen Skimp-Agust Unga Skimpen Skimp-Emma

"Skimpen var bonde i Nyby i Gamla Uppsala. Mitt i sommern kom han i en lång grå rock från gammelsin dar, den där Skimpen. Grannarna kalla' gubben för Skimpen, å då feck son hans heta mä, unga Skimpen. Agust hette han. Skimp-Agust var som lite under flöte'. En gång vart pigan ifrån grannbond' skickad te' gubben. Hon visste inte nå annat namn på'n än Skimpen, nå annat hade hon aldrig hört. När hon kom så fundera hon, om inte Skimpen kunde komma å hjälpa dom hemma mä nåt. Men gubben vart arg, han. Då sa dom för'na sen hemma, att Skimpen var ett skällsnamn. Dotern Skimp-Emma geck klädd lite annorlunda än dom andra ungdomarna. Hon var lite undermålig, så hon vart ogift så länge jag minns." J. E. E.

Skinntol'man

"Skinntol'man hette egentligen Erik Andersson å var bonde i Slavsta (Vaksala). Dom ville va' lite finare åv sej, dom där. Men tol'man (tolvman) var han inte. Ungarna hans gick i alla fall i lite finare skola." A. K.

Skvätten

”Inte vet jag varför dom kalla’n för Skvätten. Det var en bonde i Rasbokil. Han söp mycke’ den där bond’. Man vet ju aldrig, om det var därför som han fick namnet, men dom kalla’n Skvätten.” A. K.

Slaktarn

”Det var en pastor i Alunda som vi kallade Slaktarn. Varför han fått det öknamnet vet jag inte. Melin hette han annars, och han var vid komministerbostället i Marma. En riktig talare var han nog, men tyckte inte om Frälsningsarmén. En gång hade han sagt på ett möte så här:

– Tror ni att jag ska sitta och vara lärare för såna som är lärare där borta i Haberga’. (I Haberga låg Frälsningsarméns ”borg”). A. E.

Smulgråten

”Gamla handlar Grönvall i Lagga kalla’ dom Smulgråten. Han var nypig å la fingre’ på vågen, när han skulle väga opp. Han var snål å körde opp folk.” E. L.

Smälla

”Dä var en gumma i Danmark (socknen) som var duktig på å ljuga, en satkäring var dä. Henne kalla’ dom för Smälla. Hon smällde å ljög.”

Snattran

”Snattran var gårdfarihandlare. Han hade sina handelsvaror i ett stort blått skyнке som han knöt ihop i ändarna på å bar över axeln mä en käpp. Han gick i flera år i Johannesbäck. Han var från Snatrabodarna i norra Uppland. (Enligt meddelaren var det inte troligt att öknamnet kom av någon pratsamhet). J. E. E.

Stans oreda

”Dä var en liten gubbe som dom kalla’ Stans oreda. Annars hette han Johan Matts. Han geck på Köttorget å hjälpte bönderna å bära in köttkroppar å svin på vågen. Han var pratiger å skulle ha reda på allting, å därför kalla’ dom’en Stans oreda. Han bodde ett tag i Häggens gårdarna. Dä var på 90-talet. Jag minns inte när han dog, men han

levde bra längen. Modern kalla' vi för gumman Matts. Hon var liten å pratiger, hon mä, å geck mä skvaller." J. E. E.

Svinskylden

"Dom tala om Svinskylden. Jag tyckte det var en adelsherre, men jag kommer inte ihåg nu. Söderhjälms eller vad det var han hette. Han hade stor svingård ve' Råby, å mycke' folk hade han. Det var före min tid." A. K.

Tenn-gubben

"Tenn-gubben kalla' vi'n, vi visste inte va' han hette. Han var förtennare. Han var från Jönköping, sa han. Dä var på nittitalen, han gick här i Johannesbäck. Dä hängde kastruller å bunkar å allt möjligt över axeln på'n som han skulle förtenna. Dä skramla' när han kom. Han lukta' illa å var full åv lus. Mat tiggde han ibland. Han skulle ha tenn, så han fick skära en bit åv en gammal tenntallrik, som vi hade." J. E. E.

Tjockgumman

"Tjockgumman skulle ha vare' bondgumma en gång i tiden. Så kom hon till fattigstugan i Vaksalabacken. Vad hon hette i sej själv, det minns jag inte. Hon var tjock å rö'brusig. Det kan ingen tro så eländigt dom hade där i fattigstugan. Tjockgumman, hon gick å begärde (tiggde) ull." A. K.

Trettiett

"Han var låghalt, den där å dom kalla'n för Trettiett bara för det. Han bruka' jämt vara auktionsropare på syföreningsauktion. Dom hade skoj med honom pojkarne å ropa Trettiett på auktion." A. K.

Triskillingen

"Dä var en handlare som dom kalla' Triskillingen. Han hade affär i hörnet av Vaksalagatan å Kungsgatan. Hans bror hade kafé på Kungsgatan. Jag tror han hette Jansson i sej själv." (på 1880-talet) A. K.

Tuna-kungen

"Dä var en storbonde i Tuna by (Tuna socken) på 80-talet. Han hette Anders Ersson. Han var lite malliger, å därför feck'en heta Tuna-kungen. Han körde mä två svarta hingstar." J. E. E.

Tupptjudrarn

"I min mors ungdom var dä en bondgubbe i Dyvlinge (Upl.-Ekeby) som feck heta Tupptjudrarn. Gumman hans levde i början på 80-talet. Tuppen flög över te' grannas å galde där. Då tog han å tjudra' tuppen hemma på gårn. Han bant nå om föttern på'n, så han bara flaxa' å skrek. Jerk Mattsson hette han, bonden." J. E. E.

Vaksala-Pelle

"Åttisju, åttiåtta, mäsamma vi kom te' Johannesbäck, fanns dä en som dom kalla' Vaksala-Pelle. Han bodde inte i Vaksala, men hade väl vare' nån hjälppräst där. I alla fall så var han hjälppräst i Valö ett tag. En bondjänta från Valö, som var när oss en gång, hade vare' hemma å fått höra'n predika där, å hon kom å var så andpen att hon hade träffa' pastor Pettersson. Sen vart dä bara en pjålter åv'en. Förstånde' hade svike' för'n sen. I alla fall fick han ingen församling utan vart en sån där agent för fastigheter." J. E. E.

Värrvånn

"Han bodde ve' Gränsen (Peterslund) den där gubben. Åhlén (den kände spelmannen) tala' om'en. Han var duktig te dika. Han hade jämt en flaska brännvin mä sej. När dä kom nån, sa han:

– Ska vi ta värr vånn'. (var sin)

Så feck dom ta en klunk. Åhlén kalla'n för Värrvånn, å dä feck'en heta överallt sen." J. E. E.

